

**KOMUNIKACE
VĚDY**

- 21. 9. Tisková zpráva, jak připravit tiskovou zprávu; rozhovor, jak připravit rozhovor
- 26. 10. Realizace rozhovoru, jak připravit podcast
- 9.11. Podcast
- 23. 11. základy postprodukce zvuku
- 23. 11. – 21. 12. video

CO JE TO KOMUNIKACE VĚDY?

- Komunikace vědy (Science Communication) je sdílení, informování, vzdělávání a zvyšování povědomí o vědeckých tématech a výsledcích
- Vztahují se k ní otázky: Jaké jsou klíčové informace, které chci komunikovat? Jakým způsobem a v jaké formě předávat informace? Kde? Kdy? Komu?

PROČ KOMUNIKOVAT VĚDU?

PROČ KOMUNIKOVAT VĚDU?

- Aby lidi věděli, co děláte, jak a proč (zejména v humanitních vědách).
- Aby rostlo povědomí o vědě a jejích výsledcích (její ocenění).
- Aby vědecké výzkumy měli finanční prostředky (získávání grantů).
- Zvýšené povědomí o vědě a jejích aktuálních výsledcích a otázkách je klíčové při rozhodování například v politice, etických otázkách atd. (např. Covid 19, otázka nakládání s poškozenými historickými objekty...).

KDO JE KOMUNIKÁTOR VĚDY?

- Člověk, který předává informace o vědeckých výzkumech a výsledcích. Většinou jde o předávání informací zábavnou, zajímavou formou určenou pro laickou veřejnost.
- Tým lidí, kteří pomáhají badatelům s různými formami prezentování/předávání jejich vědeckých výsledků veřejnosti

JAK KOMUNIKOVAT VĚDU?

VNITŘNÍ
(odborná)

VNĚJŠÍ
(popularizační)

Odborník k odborníkovi

VNITŘNÍ

Odborník k laikovi

VNĚJŠÍ

VNITŘNÍ

Konference, vědecká
monografie, abstrakt,
odborná recenze, anotace...

VNĚJŠÍ

VNITŘNÍ

Konference, vědecká
monografie, abstrakt,
odborná recenze, anotace...

Formální, akademický,
trpný, objektivní, argumenty,
spisovný, terminologie

VNĚJŠÍ

VNITŘNÍ

Konference, vědecká monografie, abstrakt, odborná recenze, anotace...

Formální, akademický, trpný, objektivní, argumenty, spisovný, terminologie

VNĚJŠÍ

Věřejná přednáška, kniha pro široké publikum, dokumentární film, podcast, blog, příspěvky na sociálních sítích...

VNITŘNÍ

Konference, vědecká monografie, abstrakt, odborná recenze, anotace...

Formální, akademický, trpný, objektivní, argumenty, spisovný, terminologie

VNĚJŠÍ

Věřejná přednáška, kniha pro široké publikum, dokumentární film, podcast, blog, příspěvky na sociálních sítích...

Jednoduchý, neformální, aktivní, emoce, přirovnání, příběhy

VNITŘNÍ

Konference, vědecká monografie, abstrakt, odborná recenze, anotace...

Formální, akademický, trpný, objektivní, argumenty, spisovný, terminologie

média

studenti

vědec z jiného oboru

VNĚJŠÍ

Věřejná přednáška, kniha pro široké publikum, dokumentární film, podcast, blog, příspěvky na sociálních sítích...

Jednoduchý, neformální, aktivní, emoce, přirovnání, příběhy

ZAHRANIČNÍ PŘEDNÁŠKY A ČLÁNKY PRO VEŘEJNOST

- TED talks
- <https://ashortscientist.wordpress.com>
- <https://theconversation.com/europe>

KOMUNIKACE VĚDY V ČESKÉ REPUBLICE

- www.vyzkumveda.cz (<https://vedavyzkum.cz/z-domova/z-domova/komunikace-vedy-jak-a-proc-komunikovat-vedu>)
- 2020, 2022, 2023 konference na téma Komunikace vědy
- AFO Mezinárodní festival populárně-vědeckých filmů v Olomouci → Whatch and Know

59. MEZINÁRODNÍ FESTIVAL POPULÁRNĚ-VĚDECKÝCH FILMŮ

23. – 28. 4. 2024 / OLOMOUC

Filmy, přednášky, workshopy, koncerty, hosté, fanoušci a hlavně VĚDA. Pracujeme na tom, aby další AFO bylo zase tím nejlepším festivalem v této galaxii! Sledujte naše sociální sítě i web. Postupně budeme dávkovat porce vědy, než přijde hlavní klimax – AFO59.

PŘÍKLADY AKTIVIT MASARYKOVY UNIVERZITY

- Science Slam (+podcast)
- Noc vědců
- Týden vědy
- Den otevřených dveří (FF MUNI)
- MjUNI

- Magazín M, newsletter pro zaměstnance

NOCC

VĚD

CŮ

6/10

2023

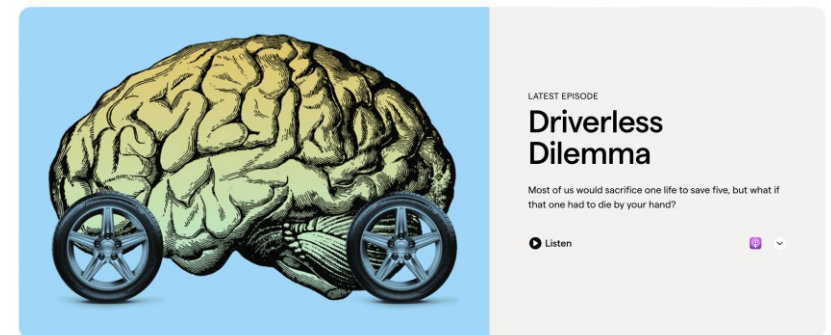
PŘÍKLADY AKTIVIT SEMINÁŘE DĚJIN UMĚNÍ

- R&B (Renezance a Baroko)
- Středověc Jinx
- SeminArt
- SmART Talks
- Galerie Edikula

PODCASTY

- České
 - Přepiště dějiny
 - Středověk (jinak) trvá
 - Věda na dosah
 - Balastr
 - Podcasty vysokých škol: UTB, Studio UHK..
- Anglické
 - RadioLab
 - Sawbones
 - ...

KOMUNIKACE S MÉDII

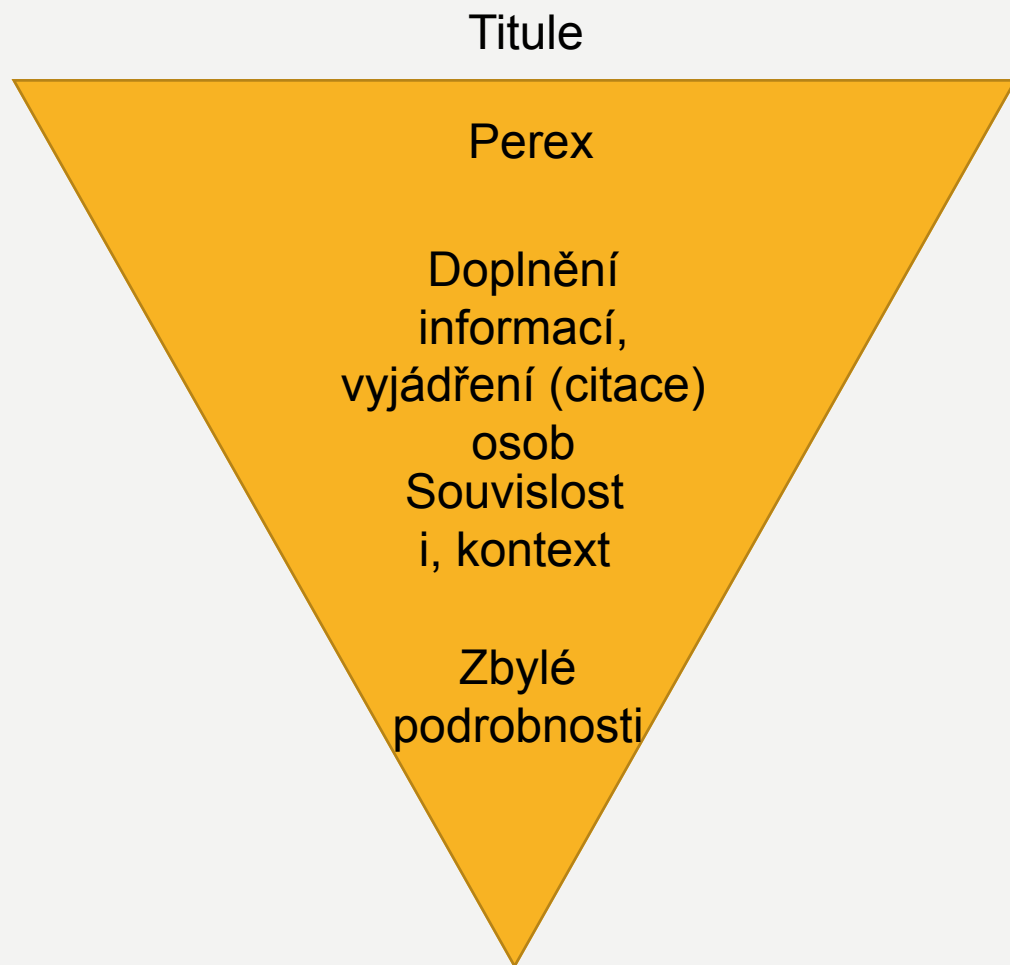
TISKOVÁ ZPRÁVA

- Tisková zpráva je text, určený pro novináře (nebo jiný sdělovací prostředek) aby je informoval o události, objevu, kauze. Odpovídá na otázky: kdo, co, kdy, kde, jak a proč?
- S textem následně pracuje novinář, tudíž se nedoporučuje jej posílat ve formátu PDF

STRUKTURA TISKOVÉ ZPRÁVY (TZ)

- Titul
- Domicil (údaj o datu a místo vzniku TZ)
- Perex (rozdvíjí titul a stručně shrnuje téma TZ: co, kdo, kdy, kde, jak a proč, max. 5 řádků)
- Citace: přímá řeč osoby, která je pro téma TZ důležitá
- Kontakt
- Informace o instituci, firmě, organizaci (+ logo)
- Přílohy

- Délka TZ 2–4 odstavce/max. 1 normostrana

JAZYK TZ:

- Ve 3. osobě
 - Formální
 - Srozumitelný
 - Stručný
-
- Bez superlativů
 - Bez neznámých zkratek
 - Bez terminologie (pokud je zapotřebí, musí být vysvětlena)
 - Bez bodů

KDY A KAM POSLAT TZ?

Kdy: aktuálnost

Kam: Přímý kontakt s novinářem, reportérem

Skrze archiv tiskových zpráv konkrétní instituce:

<https://www.muni.cz/pro-media/archiv-tiskovych-zprav>

<https://moravska-galerie.cz/kategorie/tiskova-zprava/>

<https://artalk.cz/category/artservis/tiskove-zpravy/>

- Co pak?

ÚKOL

- Napsat tiskovou zprávu
- Zaslát do 5. 10. 2023 na email anna.kelblova@phil.muni.cz

KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ

3. SKUPINY

Mající zájem

Mající pocit, že se v
tématu orientují

Nemající zájem

KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ

- Pozornost a odbornost klesá →
 - Zjednodušit jazyk
 - Omezit terminologii (pokud musím použít odborný termín, je zapotřebí ho vysvětlit)
 - Neformální jazyk
 - Příběhy/storytelling

STORYTELLING/PŘÍBĚH

začátek

průběh

konec

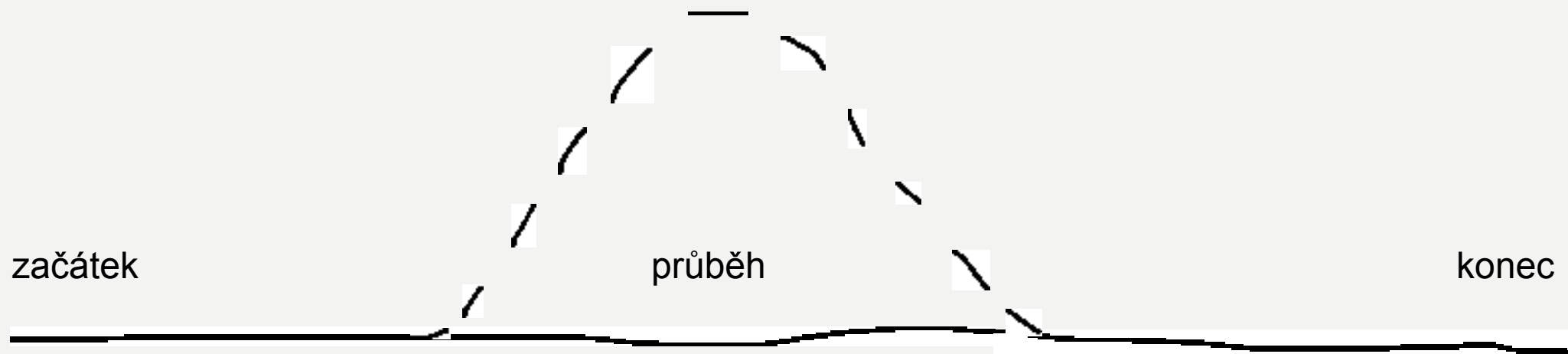

začátek

průběh

konec

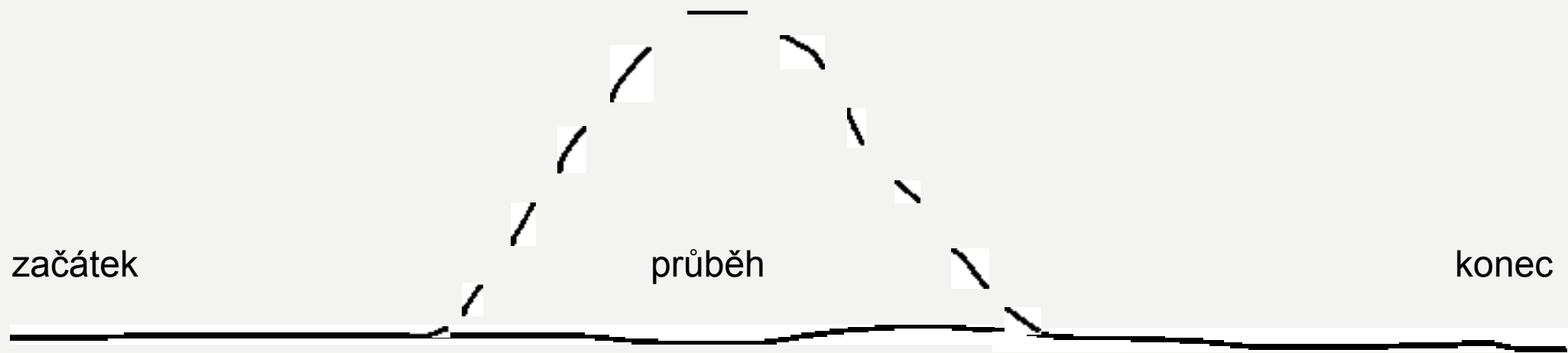
Protagonista → věděl
Zápletka → Proč se
výzkum dělá?

Protagonista → věděl

Zápletka → Proč se
výzkum dělá?

Obtíže → jaké metody,
nastaly potíže? Jak to
probíhalo?

Protagonista → věděl

Zápletka → Proč se
výzkum dělá?

Obtíže → jaké
metody? Nastaly
potíže? Jak to
probíhalo?

Výsledek
Poučení →
diskuze

- ARTE.TV – dokumentární filmy s titulky
- TedTalks
- Vedavyzkum.cz

ClimateTalk: Science and Solutions | Susan Joy Hassol | TEDxUMontana
<https://www.youtube.com/watch?v=V-tEmE85QDE> : Jak komunikovat vědu (klimatické změny) s širokou veřejností, zejména jak odborníci a veřejnost používají stejná slova, ale pro každou skupinu to znamená něco jiného.

<https://ncics.org/ncics/pdfs/events/comm-avl/Susan%20Joy%20Hassol%20list%20of%20words.pdf>

TERMS THAT HAVE DIFFERENT MEANINGS FOR SCIENTISTS AND THE PUBLIC		
Scientific term	Public meaning	Better choice
enhance	improve	intensify, increase
aerosol	spray can	tiny atmospheric particle
positive trend	good trend	upward trend
positive feedback	good response, praise	vicious cycle, self-reinforcing cycle
theory	hunch, speculation	scientific understanding
uncertainty	ignorance	range
error	mistake, wrong, incorrect	difference from exact true number
bias	distortion, political motive	offset from an observation
sign	indication, astrological sign	plus or minus sign
values	ethics, monetary value	numbers, quantity
manipulation	illicit tampering	scientific data processing
scheme	devious plot	systematic plan
anomaly	abnormal occurrence	change from long-term average

ROZHOVOR

DRUHY ROZHOVORU

- Podle průběhu:
 - Osobní
 - Korespondenční
 - Videohovor
- Druhy výstupu rozhovoru:
 - Psaný
 - Video
 - Podcast
 - ...

PŘÍPRAVA NA ROZHOVOR

- Domluva s respondentem (kdy, kde, jaké téma, jak dlouho bude rozhovor trvat a kde hovor budete publikovat)
- Kdo je cílová skupina?
- Zjistit si o respondentovi informace:
 - Kdo to je?
 - co dělal a dělá? (projekty, publikace, studium...)
 - neexistuje rozhovor na podobné téma?
- Vytvořit otázky formou příběhu:
 - Okruhy:
 - Začátek – neznámé
 - Průběh – odkrývat neznámé, doplňovat informace
 - Konec – rozuzlení, výsledek, poučení
- Formální stránka otázek:
 - Vyhnout se tzv. uzavřeným otázkám, na které se dá odpověď pouze „ano“ nebo „ne“. Vytvářejte tzv. otevřené otázky, na které se musí odpověď alespoň jednou větou.
 - Formulujte věty spíše pomocí „JAK“ než „proč“
 - Vyhněte se otázkám, které nutí respondenta odpovídat za někoho jiného
- Zajistěte si diktafon

OKAMŽIK PŘED ROZHOVOREM

- Místo
- Nálada
- Funguje Vám diktafon?

ROZHOVOR

- Nahráváte?
- Pište si poznámky
- Při rozhovoru:
 - buďte příjemní, vytvořte příjemnou atmosféru
 - držte se cíle
 - dobře poslouchajte a doptávejte se. Nedržte se striktně seznamu otázek. Reagujte na odpovědi respondenta, a pak se můžete zase vrátit ke svým připraveným otázkám
 - soustřeďte se plně na respondenta a mějte o něj zájem
 - nesnažte se respondenta tlačit do potvrzení vašich vlastních názorů
 - dejte respondentovi čas na odpověď

VÝSTUP (ČASOVĚ NÁROČNĚJŠÍ NEŽ SAMOTNÝ ROZHOVOR)

- Podcast
- Video
- Článek formou:
 - otázky a odpovědi
 - příběhu se zakonponovanými citacemi (Vy vyprávíte)
 - příběhu s citacemi mezi odstavci
 - z pohledu respondenta (1. osoba)

TEXTOVÁ ÚPRAVA ROZHOVORU

- Vaším úkolem je z mluveného slova udělat čtivý textem →
 - Pokud se Vám to bude hodit, otázky můžete zpřeházet
 - Pokud se v některých otázkách budou informace opakovat, můžete je vynechat
 - Vynechejte formální fráze na začátku rozhovoru (přivítání, oslovení...)
 - Je důležité zachovat osobnost dotazovaného
 - Smažte vyplňková slova **takže, nějaký, prostě...**
 - Pokud není ukazovací zájmeno **ten, ta, tato, tento**,... záměrně použito, pokládá se za vyplňující slovo a taktéž ho vymažte. Není potřeba pro psaný text

Po úpravě rozhovoru je zapotřebí, abyste rozhovor před vydáním ještě jednou jednou poslali člověku, s kterým jste rozhovor dělali.

PŘÍKLADY

Jak se seminář dějin umění, konkrétněji Centrum ranně středověkých studií spojilo s ČTART a co tomu předcházelo?

No, tak, toto není úplně otázka na mě, ale odpovím ji, protože vím jak to začalo. Je to vlastně o tom, že Ivan Foletti, pan profesor, už dříve psal nějaké články na ČT Art stránky o..., myslím že jeden z prvních článků byl o nějakých Mariánských poutích a reagoval myslím na nějaký aktuální problém. Oni mu to nějak vydali, a na základě toho jako, se jich zeptal, jestli by jako neměli zájem o něco, co jako je, pro širokou veřejnost a zároveň to jako popularizuje dějiny umění jako obor, ale nějakým stravitelným způsobem typu že právě se zaměříš na jeden prostě předmět a ten předmět nějakým způsobem zpracuješ od počátku až do současnosti, proto taky ten název jakože to nějak zaktuálníš. Takže ukážeš že středověk není, to něco hrozně daleko, ale je to prostě věc která je spojená s námi tady a teď. Takže to byl jako ten point. A to bylo jak jsme se dostali k České televizi. Nebylo to, že by nás oslovili, že by za námi přišli a prosili nás ať Centrum raně středověkých studií a Seminář dějin umění, jako něco vydává pro ně, ale byla to spíše jako spolupráce, která teda ale naopak jako velmi dobře funguje a takže to dál jako pokračuje. Takže teď už si dokážu představit že by za námi i přišli.

PŘÍKLADY

Jak se seminář dějin umění, konkrétněji Centrum ranně středověkých studií spojilo s ČTART a co tomu předcházelo?

~~No, tak, toto není úplně otázka na mě, ale odpovím ji, protože vím jak to začalo. Je to vlastně o tom. Nápad na spolupráci vznikl tak, že profesor Ivan Foletti, pan profesor, už dříve psal nějaké články na ČTArt stránky. e..., myslím že, a Jeden z prvních článků byl o nějakých Mariánských poutích a reagoval tím na myslím na nějaký aktuální problém. Oni mu to nějak vydali, a na základě toho jako, se jich zeptal, jestli by jako neměli zájem o něco, co jako je, pro širokou veřejnost a zároveň by to to jako popularizovalouje dějiny umění jako obor, ale nějakým stravitelným způsobem. Například tak, typu že právě každý díl by byl zaměřený na jeden prostě předmět a ten předmět nějakým způsobem by byl zpracovaný od počátku až do současnosti. Proto taky ten název – zaktuálnění historického předmětu a jeho kontextu vzniku, jakože to nějak zaktuálníš. Tím Takže se ukáže, že středověk není, to něco hrozně daleko, ale je to prostě věc, která je spojená s námi tady a teď. Takže to byl jako ten point. A to bylo jak jsme se dostali k České televizi. Nebylo to, že by nás oslovili že by za námi přišli a prosili nás at' Centrum raně středověkých studií a Seminář dějin umění, jako něco vydává pro ně, ale byla to spíše jako spolupráce, která teda ale naopak jako velmi dobře funguje a takže to dál jako pokračuje. Takže teď už si dokážu představit že by za námi i přišli.~~

STRUKTURA PSANÉHO ROZHOVORU

- Titulek
- Perex – informace o respondentovi a k tématu rozhovoru
- Rozhovor (+Mezitimuly – rozdělují jednotlivé sekce otázek. Shrnují, co se čtenář dozvěděl před tím a co ho čeká dále.)
- Závěr
 - podle požadavků media, kde chcete článek publikovat
 - jména tvůrce/ů rozhovoru
 - doplňující informace

FASCINÁCIA HREBEŇMI

Gajane Achverdjanová študovala fenomén neskorootických a ranostredovekých hrebeňov vo svojej magisterskej práci a fascinácia týmito predmetmi – v dnešnej dobe častokrát považovanými za takmer bezcenné – jej zostala doteraz. "Ak by som mala o niečom písať celý život, budú to hrebene," hovorí Achverdjanová.

Akú úlohu hrali hrebene pri krste?

Táto téma je veľmi komplexná a preto je problém vysvetliť to nejakou generalizovane. V mojom výskume som sa zamerala len na malú skupinu hrebeňov, ktoré pri liturgii mohli hrať úlohu, a to tých kresťanských, ktoré vznikli približne v rokoch 300 až

600. Spoločným znakom týchto hrebeňov je, prirodzene, kresťanská ikonografia a poväčšinou materiál – slonovina. Tento materiál je veľmi drahý, luxusný a bol používaný i na iných liturgických predmetoch ako napríklad skrinky na relikvie. Základom mojej hypotézy, podporenej predošlým výskumom, bolo, že hrebeň v minulosti slúžil nielen ako osobný predmet dennej potreby, ale rovnako i ako predmet symbolický, očisťujúci. Dnes hrebene bežne používame utilitárne, avšak v minulosti bola dôležitá jeho symbolická – pri česaní z vlasov nebol odstraňovaný len prach, ktorý sa v nich počas dňa nazbieral, ale i vnútorná nečistota, či hriech. V období 4. až 6. storočia boli mnohí ľudia krstení v dospelom veku a jednou z častí krstu, ktorý bol nesmierne komplexným rituálom, bolo práve prehrabnutie vlasov hrebeňom. Ku koncu krstu, po vyjdení z vody, pravdepodobne diakon, pomocník hlavného vykonávača krstu, namočili hrebeň do posväteného, očisteného oleja a týmto hrebeňom prehrabol krstencovi vlasy. Následne sa z pohana stal

Gajane Achverdjanová v Knižnici Hansa Beltinga na Seminári dejín umenia Masarykovej univerzity.

© Alina Zaidullina

PŘÍKLADY

- <https://vedavyzkum.cz>
- <https://www.em.muni.cz>
- (<https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/15560-urcita-mira-stresu-je-prospesna-tvrdi-libor-ustohal>; <https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/15334-studie-piti-alkoholu-u-deti-cim-driv-tim-vic-2>)

Záznam rozhovoru:

<https://plus.rozhlas.cz/host-studia-leonardo-archeolog-jiri-machacek-6602561>

SKUPINOVÝ ÚKOL

– Rozhovor:

- Rozhovor s Bc. Marií Hvozdeckou: Folkór v Brně. <https://www.gotobrna.cz/fenomen-brno/marie-hvozdecka-brno-a-folklor-patri-k-sobe/>
- Rozhovor s Alžbětou Filipovou M.A., Ph.D.: Proč studovat historiografii v Gruzii? <https://is.muni.cz/auth/osoba/alzbeta.filipova#projekty>, https://www.academia.edu/60804238/28_2018_Discovering_the_Art_of_Medieval_Caucasus_180_1_1945 , „Gruzínský národní poklad“ v *Zápisky z cest 4, Jižní Kavkaz*, s. 267–273, <https://is.muni.cz/auth/publication/2242037/cs>
- Rozhovor s Mgr. Katarínou Kravčíkovou: Kulturní genocida. Arménie. <https://art.ceskatelevize.cz/inside/umeni-minulosti-otazky-dneska-kulturni-genocida-nacionalisticke-pomyleni-a-bazilika-v-mrenu-vF5ak> , <https://www.youtube.com/watch?v=7CplWai3lao>

– Vytvořte **5–10 otázek**

– Soubor otázek mi pošlete od každé skupiny do neděle **22.10. 2023**

– Vyberte jednoho zástupce skupiny, který bude vést rozhovor